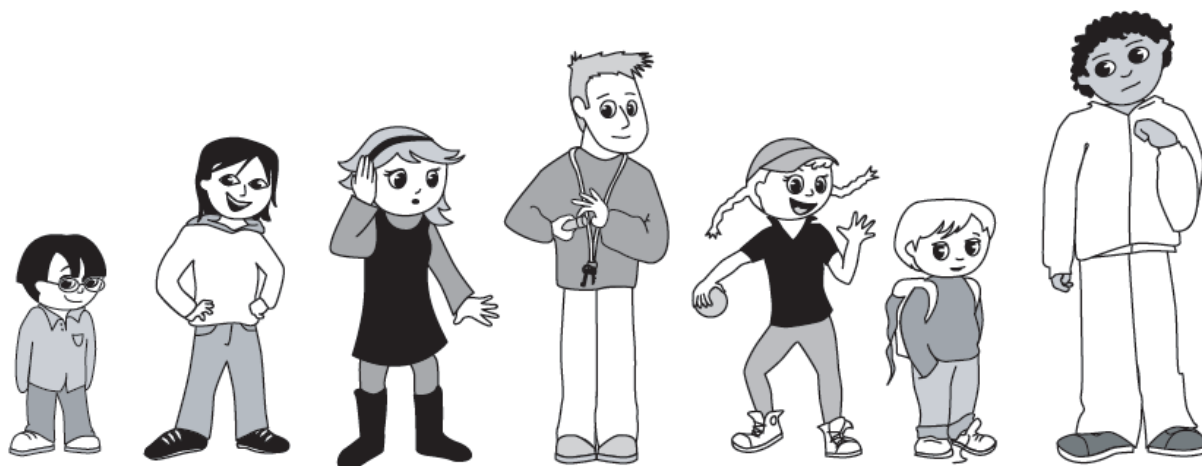

Importanța unui mediu senzorial semnificativ cu ofertă potrivită de stimuli

STIMULII DIN JURUL NOSTRU

Deosebirea în prelucrarea informațiilor senzoriale cer un anumit stil de intervenție, activități, un program și un mediu adaptat pentru fiecare persoană.

Ca și adult responsabil pentru grupul de copii (educator, cadru didactic, specialist, părinte, etc.), veți recunoaște copiii deranjați mai mult decât în mod obișnuit de informațiile senzoriale provenite din propriul corp sau din mediu. De exemplu, observați asta în momentul în care încearcă să se izoleze de grup prin a sta în fața sau în urma rândului, când își pun mâinile la urechi, gluga pe cap sau când sunt în continuă mișcare, ridicându-se mereu de pe scaun.

Modul în care copiii prelucrează stimulii din mediul familial sau școlar cauzează tot felul de comportamente evidente sau deranjante. Pe parcursul zilei, fiecare om dobândește informații cu ajutorul organelor senzoriale. Când acest proces de prelucrare nu se desfășoară în mod adecvat, apar diferite dificultăți comportamentale sau de învățare. Acest lucru se întâmplă mai ales la copiii cu cerințe educaționale speciale, aflați în instituții de protecție a copilului sau în internate. Se dă cazul copiilor cu autism sau AD(H)D – probleme de concentrare – cu sau fără deficiență mintală. De cele mai multe ori, aceștia se exprimă cu greutate în legătură cu stimulii de care au nevoie sau care îi deranjează. Aceste deosebiri se regăsesc la orice vârstă.

CERCETĂRI

Părinții, cadrele didactice, specialiștii sau ceilalți adulți implicați în creșterea copiilor nu sunt întotdeauna conștienți de influența pe care prelucrarea informațiilor senzoriale o are asupra dezvoltării unui copil. Reacția neadecvată la stimuli sau imposibilitatea prelucrării stimulilor dobândiți pot fi un mare impediment în dezvoltarea copiilor, mai ales dacă se află într-un mediu plin de stimuli.

Cercetările arată patru moduri de reacționare la experiențele senzoriale (Dunn, 1999):

- *Înregistrare limitată de stimuli:* acești copii par mereu dezinteresați, obosiți și manifestă un comportament de retragere;
- *Sensibilitate la stimuli:* acești copii sunt hiperactivi și distrași repede. Au tendința de a-și direcționa atenția spre fiecare stimul din jurul lor, astfel încât sunt imediat distrași de la ceea ce fac;
- *Căutare de stimuli:* acești copii sunt dinamici și mereu agitați, nervoși și întotdeauna implicați în mediul lor. Ei caută în mod activ stimuli și adăugă stimuli senzoriali pe lângă fiecare experiență zilnică;
- *Evitare de stimuli:* acești copii preferă ritualurile bine cunoscute și se opun oricărei schimbări, chiar în mod vehement. Astfel dețin controlul asupra stimulilor dobândiți.

Modul de reacționare este legat mai ales de viteza de reacție și de cât de mult observă copilul stimulii.

PRELUCRAREA INFORMAȚIILOR

Probabil că aveți deja o idee despre cum prelucrează fiecare copil experiențele senzoriale, dar cum trebuie să le abordați când aveți de-a face cu mai mulți copii cu deosebiri în prelucrarea informațiilor senzoriale? Aproape de fiecare dată într-un grup vor fi copii cu diferite moduri de reacționare la stimuli. Plecând de la cele patru moduri de prelucrare a informațiilor senzoriale, observați că nu este posibil să abordați în același mod toți copiii din grup. Pentru a stimula dezvoltarea și a crea o atmosferă de siguranță este nevoie de un mediu senzorial semnificativ (de Hoog, Stultiens-Houben & van der Heijden, 2015). Acesta este un mediu suport pentru activități, care stimulează creșterea / dezvoltarea copiilor prin oferirea cantității corecte de stimuli, prin a fi în concordanță cu organele senzoriale preferate și ținând cont de stimulii retrăși neplăcut.

PROVOCAREA ZILNICĂ

Chiar dacă este o provocare zilnică să creați un mediu senzorial semnificativ pentru toți copiii din grup există, totuși, diferite aspecte care vă pot ajuta.

În primul rând, trebuie să înțelegeți ce semnificație are comportamentul ieșit din comun. Când acesta este cauzat de modul prelucrării informațiilor senzoriale, trebuie să aflați nevoile senzoriale specifice „din spate”.

Pe lângă asta, există tot felul de factori de grup pe care îi puteți influența, ca adult. Începeți cu o bază săracă în stimuli, în care copiii cu diferite forme de prelucrare a informațiilor se pot

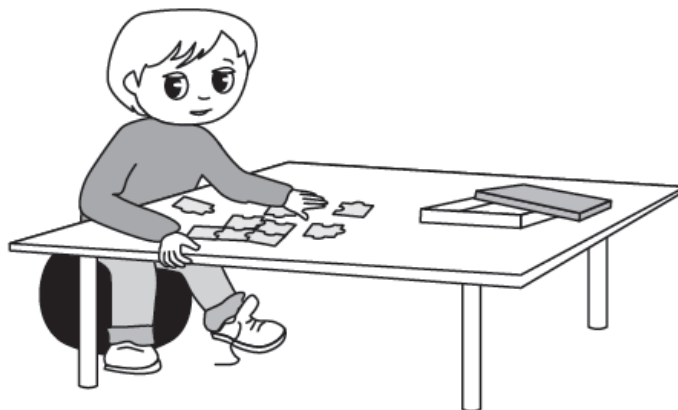
simți bine și în siguranță. Apoi creai stimuli în plus pentru fiecare copil în parte, potrivit nevoilor lui senzoriale.

OFERIREA ACTIVITĂȚILOR

Multe din activitățile zilnice sunt procurate destul de repede de către copii. Cum ar fi îmbrăcarea-dezbrăcarea, mersul la toaletă sau jucatul afară, ora de matematica, limba română, etc. Din păcate, acest lucru nu este întotdeauna valabil pentru copiii cu deosebiri în prelucrarea informațiilor. Modul în care se prelucreează stimulii creează probleme zilnic și în repetate rânduri. Fiindcă la multe dintre activități nu se poate renunța, o abordare direcționată pe soluții poate deveni alegerea potrivită. O puteți face prin eliminarea stimulilor sau prin diminuarea lor. Pe de altă parte, puteți oferi stimuli în plus. Aveți mereu în vedere ceea ce funcționează iar atunci când merge, extindeți modul de abordare.

Pentru toate activitățile este bine să vă gândiți la următoarele două aspecte:

- Cu cât copilul lucrează de unul singur, cu atât dobândește mai mulți stimuli și în același timp, are mai mult control asupra situației;
- În învățarea unei noi abilități, țineți cont de sistemele senzoriale puternice ale copilului și fiți în concordanță.

Deseori, copiii mai mici au nevoie de mișcare și activități fizice. Jocul pe covor sau folosind cuburi îi vor ajuta în acest sens. Cu toate acestea, și adolescenții pot avea nevoie de mai multă mișcare decât există în orarul zilei. Așadar, puteți amenaja colțurile din încăperea după o anumită temă cum ar fi tehnica, lucrul manual sau experimentele „fizice”.

STILUL DE ABORDARE/INTERVENȚIA

Adulții reprezintă o sursă importantă de stimuli pentru grup. Nici nu realizați cât de mulți stimuli aduceți în grup prin modul de a vă mișca (liniștit, pe neașteptate), hainele purtate (culoare, cu modele sau fără), tonul vocii (tare, încet, monoton), miros (parfum, mirosul corpului), etc.

De asemenea, aveți propriul mod de a reacționa la stimuli. Cu alte cuvinte, un adult poate avea mai multă dificultate cu comportamentul unui copil decât un alt adult sau se creează diferite interpretări. Totul devine transparent și ușor de transmis către colegi dacă treceți în scris nevoile și modul de abordare al copilului.

MEDIUL ÎNCONJURĂTOR

Cum arată pereții încăperii, mesele copiilor, dulapurile (închise sau deschise?), ce culori folosiți în grup? Cu cât se poate vedea mai mult, cu atât există mai mulți stimuli vizuali. Un copil deranjat de astfel de stimuli va fi distras repede de la sarcină.

Ca adult, este bine să vedeți ce loc oferiți copiilor în încăperea. Unii se simt bine împreună, alții doresc să aibă locul lor. Un alt exemplu este apropierea altor copii, care îi distrage prea mult și le aduce un sentiment de nesiguranță din cauza sunetelor sau a atingerilor neașteptate, imprevizibile.

Din când în când, așezați-vă în grup și observați împrejurarea de joacă / de învățare. Cât de luminată e încăperea, ce sunete se aud, cât spațiu de mișcare este? Într-un mediu previzibil, copiii pot funcționa în mod independent. Prin amenajarea încăperii astfel încât să provoace de la sine un anumit comportament, copilul cu probleme în prelucrarea informațiilor senzoriale știe ce trebuie să facă, unde anume și ce fel de stimuli vor urma (Peeters, 2009).

Cartea **“Stimulii din jurul nostru”** este dedicată celor care lucrează cu copiii și tinerii cu deficiență mintală. Se adresează și cadrelor didactice din învățământul obișnuit întrucât pot afla lucruri utile. Cartea vorbește despre copiii care nu pot indica singuri sau concret ceea ce-i deranjează și descrie pași mărunți care conduc la adaptări. Deseori copiii din învățământul obișnuit spun ce anume îi deranjează și, pe lângă asta, dezvoltă mult mai ușor strategii de supraviețuire cu ajutorul acestor deosebiri. Dar de fapt, la bază se află aceste deosebiri în prelucrarea informațiilor senzoriale și modul de abordare este același, indiferent de gradul de inteligență. Înțelegând această bază, veți dobândi mai multă îndemânare referitor la comportamentele manifestate de unii copii și veți învăța mijloace corecte de abordare.

Autorii:

ROBERT DE HOOG lucrează ca terapeut în integrare senzorială / fizioterapeut

SANDRA STULTIENS-HOUBEN este specialist în autism / cadru didactic

INGRID VAN DER HEIJDEN este pedagog special / psiholog în instituții de îngrijire și învățământ pentru elevii cu deficiență mintală

Literatură:

Dunn, W. (1999), Sensory profile, San Diego – Ed. Harcourt Publisher

Peeters, T. (2009), Autismul - Teorie și intervenție educațională, Iași – Ed. Polirom

Hoog R. de, Stultiens-Houben S. & Heijden, I. van der (2015), “Stimulii din jurul nostru”, Traduse din limba Olandeză de:

Fundația „Ancora Salvării” - Iași

ancorasalvarii@yahoo.com

www.ancorasalvarii.ro

